

«ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ»
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΒΡΑΧΥ ΧΡΟΝΙΚΟ¹

Η αναζήτηση και μελέτη στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού, παράλληλα προς την μελέτη της δημώδους γλώσσας, με σκοπό να αποδειχθεί η αδιάσπαστη συνέχεια του εθνικού βίου των Ελλήνων από την αρχαιότητα με αφορμή το γνωστό ζήτημα Fallmerayer, εντάθηκε, το 1852, με την έκδοση της Συλλογής των δημοτικών ασμάτων από τον Σπυρίδωνα Ζαμπέλιο² και συστηματοποιήθηκε με τις λαογραφικές έρευνες και μελέτες του Νικολάου Πολίτου, από το 1870 και εξής.

Ο Νικόλαος Γ. Πολίτης γνωστός και ως "ο πατέρας" της Επιστήμης της Λαογραφίας στην Ελλάδα, υπήρξε ένα φωτεινό και ανήσυχο πνεύμα, που διαδραμάτισε πολυσήμαντο και καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της πνευματικής δημιουργίας της εποχής του. Προσανατολισμένος προς την οργανική συνέχεια και ενότητα του σύγχρονου νεοελληνικού πολιτισμού με τον αρχαιοελληνικό επεδίωξε να προβάλει την αξία του λαϊκού βίου και πολιτισμού, ιδιαίτερα των πνευματικών του δημιουργημάτων, με τη συστηματική συγκέντρωση και δημοσίευση σε μνημειώδεις τόμους των μύθων, παραδόσεων, παροιμιών αλλά και των λατρευτικών, μαγικοθρησκευτικών συνηθειών του στην καθημερινή ζωή. Στην προσπάθειά του να εδραιώσει την έρευνα και μελέτη του λαϊκού πολιτισμού ίδρυσε το 1908 την «Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία», η οποία εξέδωσε το 1909 το περιοδικό «Λαογραφία».

Όταν ωρίμασαν οι συνθήκες αναγνώρισεως ως έργου εθνικής σημασίας της μελέτης και διαφυλάξεως των στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού ο Νικόλαος Πολίτης προχώρησε στη σύσταση ειδικού Οργανισμού, υπαγομένου στο Κράτος, εντεταλμένου να συγκεντρώνει, διασώζει, κατατάσσει και μελετά το λαογραφικό υλικό.

Έτσι τον Απρίλιο του 1918 ψηφίστηκε ο υπ' αριθμ. 1304 νόμος³ για την ίδρυση του Λαογραφικού Αρχείου με κύριο σκοπό «*την περισυλλογήν, διάσωσιν και έκδοσιν των μνημείων του βίου και της γλώσσης του ελληνικού λαού*».

Με το διάταγμα της 6 Μαρτίου 1927, και σύμφωνα με τα άρθρα 93 και 113 του Οργανισμού της Ακαδημίας Αθηνών το *Λαογραφικόν Αρχείον* υπήχθη στην Ακαδημία Αθηνών⁴. Στο Λαογραφικό Αρχείο ενσωματώθηκε το Μουσικό Τμήμα στο οποίο έχει συγχωνευθεί από το 1927 η Εθνική Μουσική Συλλογή, ιδρυμένη το 1914 (Νόμος 432) "*προς διάσωσιν και περισυλλογήν των ασμάτων, των χορών και των μουσικών οργάνων του ελληνικού λαού*".

Ο Γεώργιος Μέγας, Διευθυντής του Λαογραφικού Αρχείου, εισάγει για συζήτηση (1937) υπόμνημα του μουσικού Θρασύβ. Γεωργιάδου για την οργάνωση του Μουσικού Αρχείου και τον εξοπλισμό του με την αγορά του καταλληλότερου

¹ Κατά τη σύνταξη του παρόντος κειμένου έχει ληφθεί υπ' όψιν, εκτός από την Επετηρίδα του Κέντρου και τις εκθέσεις Πεπραγμένων στα Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών, το ανέκδοτο Αρχείο του Κέντρου Λαογραφίας, και κυρίως τα Πρακτικά της Εφορευτικής Επιτροπής των ετών 1918-1983 και 1994-2001, τα οποία αντικατοπτρίζουν την ιστορία του.

² Στην εισαγωγή του κάνει εκτενώς λόγο περί του Μεσαιωνικού Ελληνισμού, ως συνδεδετικού κρίκου μεταξύ του νεωτέρου προς τον αρχαίο.

³ Εφημ. Κυβερν. Φύλλ. 88, τεύχος Α'.

⁴ Πρβλ. Άρθρα 90, 110 της κατ' Απρίλιον 1932 τροποποιήσεως αυτού.

μηχανήματος « δια την μηχανικήν φωνοληψίαν των δημοδών μελωδιών». Αποφασίζεται να προσληφθεί ο μουσικός Θρασ. Γεωργιάδης και να αγορασθούν τα «απαιτούμενα δια την αρτίαν λειτουργίαν του τμήματος τούτου όργανα, εξευρεθεί δε και ο κατάλληλος δια την εγκατάστασιν αυτού χώρος εν τοις ισογειοίς της Ακαδημίας».

Το 1939 απέκτησε το απαραίτητο «δια τας φωνοληψίας» μηχάνημα και μόλις το 1950 απέκτησε ειδικό μουσικό, παρά τις απεγνωσμένες προσπάθειες του Διευθυντή του Λαογραφικού Αρχείου και μετέπειτα Ακαδημαϊκού Γεωργίου Μέγα «δια την χρήσιν και την καταγραφήν των δημοδών μελωδιών».

Το 1940 έγινε ανάγνωση και έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού της Εθνικής Μουσικής Συλλογής. Για τη λειτουργία της προσλαμβάνονται δύο μουσικοί ασχοληθέντες ειδικά με τη μουσικολογία και γνώστες και της Βυζαντινής μουσικής.

Το 1946 ο Γ. Μέγας φέρει στην Επιτροπή το θέμα της αποσπάσεως των μουσικών Σπ. Σκιαδαρέση και Γ. Καζάσογλου στο Αρχείο. Μετά από συζήτηση αποφασίζεται να συνέλθη το ταχύτερον η Επιτροπή να εξετάσει αν το υπάρχον φωνοληπτικό μηχάνημα λειτουργεί καλά και είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί. Έτσι εξετάζεται επιτόπου από τεχνικό το φωνοληπτικό μηχάνημα και εντοπίζονται οι ελλείψεις προκειμένου να λειτουργήσει. Ανατίθεται η σύνταξη σχετικής έκθεσεως και προϋπολογισμού καθώς και η απόσπαση των μουσικών Γ. Καζαζόγλου και Σπ. Σκιαδαρέση, οι οποίοι θα εργασθούν υπό τις οδηγίες του Μανώλη Καλομοίρη, μέλους πλέον της Επιτροπής⁵. Μόλις το 1947 εξετάζεται η έκθεση της Εταιρείας «ΛΥΡΑ» για την επισκευή του φωνοληπτικού μηχανήματος και ανατίθεται σε υπάλληλο της Ραδιοφωνικής Εταιρείας να υποβάλει σχετική έκθεση.

Σχεδόν σε κάθε συνεδρία επανέρχεται το αίτημα του Μ. Καλομοίρη για απόσπαση μουσικών στο Αρχείο και για πρώτη φορά (8 Νοεμβρ. 1948) επιτυγχάνεται η απόσπαση του Σπ. Περιστέρη, «ειδικώς ασχολουμένου εις την μεταγραφήν τραγουδιών, βυζαντινών και λαϊκών μελωδιών».

Η επιτροπή δέχεται για πρώτη φορά το 1952 έκθεση των αποσπασμένων μουσικών Περιστέρη και Σκιαδαρέση που εργάζονται πλέον στο Αρχείο για τον προσφορώτερο τρόπο της μουσικής αποδόσεως των λαϊκών μελωδιών.

Το 1956 εκλέγεται Διευθυντής του Λαογραφικού Αρχείου ο Γ. Σπυριδάκης. Η Εκλογή του θα σημάνει την αρχή μιας νέας περιόδου για το Αρχείο, το οποίο παρουσιάζει ιδιαίτερη κινητικότητα στο εσωτερικό όσο και στις σχέσεις του με αντίστοιχα Ιδρύματα του Εξωτερικού, όπως φαίνεται από την ανταλλαγή αλληλογραφίας με την UNESCO, το εν Λονδίνω International Folk Music Council, την Κρατική Δισκοθήκη της Ρώμης, για ανταλλαγή μουσικού υλικού δημοτικών τραγουδιών και λαϊκών χορών της Ελλάδος σε φωνοταινίες προς ανάλογο ιταλικό από τους ελληνόφωνους της Καλαβρίας (Terra d' Otranto) και λαϊκών πολυφωνικών ασμά-

⁵ Ο Μ. Καλομοίρης σε πρώτη ευκαιρία αναφέρεται στο έργο της Μέλπως Μερλιέ και προτείνει να κληθεί η ίδια να ενημερώσει την επιτροπή για το έργο του «Μουσικού λαογραφικού Αρχείου» της. Πράγματι ο Μ. Καλομοίρης και ο Ν. Βέης συνηντήθησαν με τη κ. Μερλιέ και επληροφορήθηκαν «τα κατά την συγκρότησιν της υπ' αυτής διεθνομένης συλλογής λαϊκών μελωδιών, μεταξύ των οποίων εξαιρετικώς ενδιαφέρουν αι φωνοληψίαι Καππαδοκικών τραγουδιών. Η κ. Μερλιέ εδέχθη προθύμως να συμβάλη κατά το δυνατόν εις την ευδωσιν του υπό της Ακαδημίας επιχειρουμένου έργου της δια καταλλήλου φωνοληψίας περισυλλογής της λαϊκής μουσικής». Ο Μ. Καλομοίρης αναλαμβάνει και άλλα θέματα που έχουν σχέση με ερασιτέχνες που δραστηριοποιούνται σοβαρά στο χώρο της μουσικής και της λαογραφίας. Έτσι όταν ο Γιαννούλης Μπόνης ζητεί να εκδόσει η Ακαδημία το χειρόγραφο του μουσουργού Γ. Λαμπελέτ περί της νεοελληνικής δημοτικής μουσικής, η Επιτροπή ζητεί την υποβολή του χειρογράφου προκειμένου να το μελετήσει ο αρμόδιος Μ. Καλομοίρης. Επίσης ο ίδιος Ακαδημαϊκός αναλαμβάνει να υποστηρίξει αίτησή του Δημάρχου του Βόλου Γ. Καρτάλη για τη βράβευση από την Ακαδημία Αθηνών του λαογράφου Κίτσου Μακρή.

των της Νεαπόλεως και Βενετίας κ.ά. Παράλληλα εντείνονται οι αποστολές των συντακτών του Αρχείου στην ελληνική επαρχία για τη συγκέντρωση υλικού.

Το 1961 συζητήθηκε η έκδοση της εκλογής (των πέντε δίσκων) δημοτικής μουσικής καθώς και πρόταση της UNESCO για μετάφραση δημοτικών τραγουδιών στη γαλλική γλώσσα. Τον Νοέμβριο του 1961 επισκέπτεται το Λαογραφικό Αρχείο Επιτροπή από τους μουσικούς Ακαδημαϊκούς Μανόλη Καλομοίρη και Πέτρου Πετρίδη με σκοπό να ασχοληθούν με το υλικό της υπό έκδοσιν Εκλογής Δημοτικών Τραγουδιών.

Ακολούθως το 1961 αποφασίζεται να καταστεί το Αρχείο μέλος του I.F. M.C. Radio and Record Library Committee του International Folk Musik Council στο Λονδίνο με σκοπό την υποβοήθηση ραδιοφωνικών οργανισμών και άλλων Ιδρυμάτων, που ασχολούνται με την λαϊκή μουσική στη συντήρηση, την άσκηση και σπουδή της μουσικής αυτής.

Το 1962 κατά τη συνεδρίαση της 8 Ιανουαρίου (αρ. 120) αποφασίζεται να χαρακτηρίζονται συντάκτες φιλόλογοι και συντάκτες μουσικοί οι ως τότε υπάλληλοι του Λαογραφικού Αρχείου. Αποφασίζεται επίσης να αγορασθεί ένα μαγνητόφωνο BUTOBA S 71, ταινίες μαγνητοφώνου, ξηρά ηλεκτρικά στοιχεία, φιλμ κινηματογραφικής λήψεως, φιλμ φωτογραφικής μηχανής, δίσκοι μουσικής καθώς και μουσειακά αντικείμενα και όργανα.

Το 1963 η Εφορευτική Επιτροπή του Αρχείου αποφασίζει να καλέσει για 20-30 ημέρες τον μουσικό Κ. Ιωαννίδη από την Κύπρο, προκειμένου να εργασθεί για την εκπαίδευσή του στο Αρχείο και αποφασίζει να πραγματοποιήσει λαογραφική αποστολή στην Κύπρο για την κινηματογράφηση εθιμικών εκδηλώσεων και λαϊκών χορών της Κύπρου, συμπληρωματική της αποστολής του 1960.

Το 1964 ανακοινώνεται (συνεδρία 139, 1964) έγγραφο του Πανελληνίου Μουσικού Συλλόγου ο οποίος παρακαλεί να ληφθεί μέριμνα «προς διαφύλαξιν των διαφόρων λαϊκών και δημοτικών τραγουδιών, την σύστασιν χορευτικών και χορωδιακών συγκροτημάτων και την έκδοσιν δίσκων λαϊκών τραγουδιών».

Το 1966 το Λαογραφικόν Αρχείον μετωνομάστηκε δια νόμου (4545) σε Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας. Η αγορά εξ άλλου από το 1962 κινηματογραφικής μηχανής και φωτογραφικών μηχανών, καθώς και νέων φωνοληπτικών μηχανημάτων (μπομπινόφωνα κάπως ελαφρότερα των πρώτων μηχανημάτων) έδωσε περισσότερες δυνατότητες στους συντάκτες κατά τις αποστολές τους.

Στη συνεδρία 162 (10.12.1968) διαβάζεται ενδιαφέρον έγγραφο της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος με το οποίο, αφού εκτίθεται λεπτομερώς η κίνηση γύρω από τη βυζαντινή μουσική προτείνεται «εις την Ακαδημίαν περί οργανώσεως παρά τω Κέντρω Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας γραφείου προς περισυλλογήν διηχογραφήσεως της εκτελουμένης εκ παραδόσεως εις ορισμένους τόπους του ελληνικού χώρου Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής προς μελλοντικήν επιστημονικήν εξέτασιν αυτής».

Για πρώτη φορά στην συνεδρία της 5.6.1970 (αρ. 169), τίθεται το θέμα του κλιματισμένου χώρου για την συντήρηση και προστασία των ταινιών με το πρωτότυπο μουσικό υλικό και τους δίσκους. Ο Γ. Μέγας, ακαδημαϊκός πλέον υποστηρίζει τη σπουδαιότητα του υλικού και ζητεί να αντιμετωπισθεί επείγοντως το θέμα της συντηρήσεώς του «απεκδύομενος πάσης ευθύνης δια την πιθανήν αλλοίωσιν του ανεκτιμήτου αυτού υλικού. Στο θέμα επανέρχεται το 1971 ο Π. Πετρίδης τονίζοντας τον κίνδυνο που διατρέχει το υλικό της εθνικής μουσικής συλλογής από την έλλειψη κλιματισμού.

Το 1970 ο Σωτ. Τσιάνης ελληνοαμερικανός προσέφερε στο Κέντρο 13 ταινίες μαγνητοφώνου με έργα του ελληνικού θεάτρου Σκιών (Καραγκιόζη) στο Harvard

που συγκεντρώθηκε το 1969 στην Αθήνα. Τον ίδιο χρόνο ο Σπ. Περιστέρης συμπλήρωσε τριακονταπενταετή υπηρεσία και έπρεπε να αποχωρήσει. Με σκοπό να παραμείνει στο μουσικό τμήμα προκειμένου να συνεχίσει το έργο που είχε ξεκινήσει και ιδιαίτερα του τόμου για τα 150 χρόνια από την επανάσταση, αναζητήθηκε λύση με την ανάθεση συγκεκριμένου έργου. Εν τω μεταξύ επιλέγεται για την προκηρυχθείσα θέση συντάκτου-μουσικού ο Γεώργιος Αμαργιανάκης.

Σταθμός στην πορεία του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας, όπως και για όλα τα Κέντρα της Ακαδημίας Αθηνών, υπήρξε η εφαρμογή σ' αυτά του Νόμου «Περί Έρευνας» και η αναβάθμιση των Συντακτών σε Ερευνητές διαφόρων βαθμίδων αναλόγως των τυπικών και ουσιαστικών τους προσόντων.

Το 1996 το Κέντρο υπέβαλε δια της Διευθύντριας του Αικατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη Πρόγραμμα «εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης της Βιβλιοθήκης-Αρχείου» του για χρηματοδότηση από το Β' Πακέτο Στήριξης και εντάχθηκε στο ΕΠΕΑΕΚ. Η χρηματοδότησή του επέτρεψε τον εκσυγχρονισμό του και την ανασυγκρότησή του, η οποία σε συνδυασμό με την μεταφορά του σε νέο ιδιόκτητο νεοκλασικό κτήριο επιτρέπει στο Κέντρο να απεννύει με αισιοδοξία το μέλλον της Λαογραφίας στην αυγή της νέας χιλιετίας.

Το αρχείο διαθέτει σήμερα μεγάλο αριθμό ταινιών και κασετών με μουσικές κυρίως καταγραφές (30.000). Το σύνολο του ηχογραφημένου υλικού αντιγράφεται, στο σύγχρονο μουσικό εργαστήριό του «Μενέλαος Παλλάντιος», στο πλαίσιο του προγράμματος εκσυγχρονισμού του Κέντρου, ώστε να εξασφαλισθεί από τη φθορά του χρόνου.

Η δημιουργία ενός σύγχρονου Αρχείου μουσικής, το οποίο να προκύπτει από την υπάρχουσα δομή, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της σύγχρονης τεχνολογίας και επικοινωνίας, ήταν επιτακτική. Η οργάνωση και ταξινόμηση του αρχειακού υλικού με τον παραδοσιακό τρόπο των βιβλίων εισαγωγής του υλικού και των αποδελτιώσεων, με ιδιαίτερη κατάταξη για τα Κείμενα και Μουσικό Αρχείο ήταν δυσλειτουργική. Η αντιμετώπιση των τραγουδιών, ως κειμένου, μουσικής και ενίοτε χορού, σε συνδυασμό και με τις υπόλοιπες βάσεις δεδομένων λαογραφικού υλικού (κοινωνική οργάνωση, παραμύθια, παραδόσεις κλπ.) πρέπει να είναι ενιαία. Οι έμπειρες ερευνήτριες Μιράντα Τερζοπούλου και Ελένη Ψυχογιού επεξεργάζονται τη Βάση δεδομένων των τραγουδιών με τη σύνταξη καταλόγων ταξινομήσεως, ευρετηρίου λέξεων, μοτίβων, θεμάτων, εννοιών, ονομάτων, τόπων κ.λπ. των δημοτικών τραγουδιών με ταυτόχρονο εμπλουτισμό των λημμάτων, κατηγοριοποίηση και προετοιμασία για την υπαγωγή τους σε ηλεκτρονική βάση-δέντρο. Την μουσικολογική ηλεκτρονική βάση επεξεργάστηκε αρχικά η μουσικολόγος Άννα Μαρία Γιαννακοδήμου και στη συνέχεια ο μουσικός ερευνητής Ευστάθιος Μακρής.

Προϋπόθεση για την οργάνωση του Μουσικού Αρχείου ήταν η διάσωση του μουσικού υλικού με την αντιγραφή των μαγνητικών ταινιών και παλαιών δίσκων σε ψηφιακή μορφή, προτεραιότητα την οποία εθέσαμε εξ αρχής. Έτσι δημιουργήθηκε Επιτροπή ειδικών υπό την προεδρία του Ακαδημαϊκού Μουσικού κ. Μενελάου Παλλαντίου, αποτελούμενη από τους Μουσικολόγους Γεώργιο Αμαργιανάκη, Καθηγητή Παν/μίου, Λάμπρο Λιάβα, επίκ. Καθηγητή Παν/μίου και Μάρκο Δραγούμη, μουσικολόγο του Κ.Μ.Σ., την ερευνήτρια μουσικό του Κέντρου κ. Μαρία Ανδρουλάκη και αφού ετέθησαν οι βασικές αρχές ανετέθη στον τεχνικό ηχολήπτη κ. Γιάννη Σμυρναίο η δημιουργία Studio για την μεταγραφή του ηχογραφημένου υλικού.

Η οργάνωση του Μουσικού αρχείου έγινε με βασική αρχή την χρησιμοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας πολυμέσων με αξιοποίηση του ηχητικού, οπτικού, χειρόγραφου υλικού και κινούμενης εικόνας (Video).

Με βάση τις ανάγκες αρχειοθέτησης και αναζήτησης υλικού και πληροφοριών δημιουργήθηκε ηλεκτρονική βάση με όλα εκείνα τα στοιχεία που σε συνδυασμό με το υπόλοιπο αρχείο του Κέντρου επιτρέπουν την παρακολούθηση της λειτουργίας του Μουσικού Αρχείου και τη διαχείριση του υλικού του καθώς και τη διασφάλιση της μοναδικότητάς του με πεδία πρόσβασης ανάλογα με την ιδιότητα του χρήστη-ερευνητή και την ειδική άδεια που διαθέτει. Το Τμήμα διαθέτει σήμερα δύο ερευνήτριες Β΄ Βαθμίδας, τις Ελένη Ψυχογιού και Μιράντα Τερζοπούλου, δύο ερευνητές μουσικούς, την Μαρία Ανδρουλάκη Γ΄ βαθμίδας και τον δρ. Ευστάθιο Μακρή, Δ΄ βαθμίδας. Διαθέτει επίσης μία συμβασιούχο φιλόλογο-μουσικό την κ. Ζωή Αναγνωστοπούλου και όταν εξασφαλίζει κονδύλια τον έμπειρο τεχνικό ήχο Γιάννη Σμυρναίο.

ΕΘΝΙΚΗ ΔΙΣΚΟΘΗΚΗ

Το 1966 συγκροτήθηκε στο Κέντρο δια νόμου (4545) η Εθνική Δισκοθήκη, στην οποία κατατίθενται βάσει του Νομού 4545/1966 από τις δισκογραφικές εταιρείες σε δύο αντίτυπα, δίσκοι δημοτικής και λαϊκής μουσικής. Σήμερα η δισκοθήκη διαθέτει 11.600 περίπου δίσκους βινυλίου και Compact.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Το 1962 ιδρύθηκε από τον τότε Διευθυντή Γ. Κ. Σπυριδάκη το Τμήμα Κινηματογραφικών θεμάτων του λαϊκού πολιτισμού το οποίο στη συνέχεια ανέλαβε ο ερευνητής Γ. Ν. Αικατερινίδης. Το αρχείο διαθέτει 82 κινηματογραφήσεις λαογραφικών θεμάτων σε ταινίες των 16 m.m., μήκους 8.500 περίπου μέτρων. Σήμερα το αρχείο εμπλουτίζεται με ταινίες video.

ΝΕΑ ΣΤΕΓΗ - ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ, ΗΠΙΤΟΥ 3.

Για την πλήρη αναδιοργάνωση του Κέντρου θεωρήθηκε απαραίτητη η μεταστέγασή του σε χώρο κατάλληλο να στεγάσει τις δραστηριότητές του, την έκθεση των αντικειμένων της Μουσειακής Συλλογής, τη δημιουργία στούντιο για την αντιγραφή των μουσικών κειμένων, τη συντήρησή τους και τη σωστή αξιοποίηση του χειρόγραφου πλούτου του Κέντρου.

Για τους λόγους αυτούς η Διευθύντρια του Κ.Ε.Ε.Λ. (1995) Αικατ. Πολυμέρου - Καμηλάκη εισήγαγε στην Εφορευτική Επιτροπή το θέμα της μεταστέγασης του Κέντρου. Τα μέλη της Ε.Ε. απεφάσισαν ομόφωνα να προωθήσουν στη το θέμα της εξεύρεσης κατάλληλου κτιρίου για την εγκατάσταση του Κέντρου.

Με συντονισμένες ενέργειες της Διευθύντριας του Κέντρου Αικατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη, της Εφορευτικής Επιτροπής του Κέντρου και της Διοικήσεως της Ακαδημίας Αθηνών το Ίδρυμα Λίλιαν Βουδούρη, με μια γενναία χορηγία εξασφάλισε Στέγη για το Κέντρο Λαογραφίας σε ευρύχωρο, νεοκλασσικό κτίριο της οδού Ηπίτου 3.

ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ**ΥΛΙΚΟ ΣΤΙΣ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**

Μουσικές καταγραφές	Ώρες 30.000	Ταινίες 1.700 και 4.000 κασέτες	Μεταγραφή 300 ταινίες	Στη Βάση Δεδομένων 4%
Παραμύθια	Σελίδες 200.000	Τίτλοι 20.000	Εισαγωγή στη Β.Δ. 2.000 σελίδων	1.000 τίτλων με περίληψη
Παραδόσεις	120.000 σελίδες		Στη Β.Δ. 2.000 Παραδόσεις	Αποδελτιωμένες με τον παραδοσιακό τρόπο κατά 40%
Τραγούδια	250.000 σελίδες	200.000 παραλ- λαγές	Εισαγωγή στη Β.Δ. 2.500 σελίδων	1.500 τραγουδιών
Παροιμίες	100.000 δελτία		Δεν έχουν Εισαχθεί σε Β.Δ.	Αποδελτιωμένες με τον παραδο- σιακό τρόπο κατά 80%
Μουσειακά Αντικείμενα	950	950	Στη Β.Δ. 950	
Δίσκοι	12.000 εις διπλούν		Υπάρχει η Β.Δ. Κενή	Τεκμηριωμένες καρτέλλες
Άλλο υλικό (Κοινων. Οργάνωση, εορτολόγιο, παροιμίες κλπ.)	Σελίδες 800.0000		Εισαγωγή στις Β.Δ. τ 5%	Αποδελτιωμένο με τον παραδοσιακό τρόπο το 25%.
Φωτογραφικό αρχείο	30.000 φωτο- γραφίες	2.000 φίλμς	3.000 φωτογραφίες στη Β.Δ.	
Κινηματογραφικό αρχείο	8.500 μέτρα ταινίας των 16 m.m.		Πρέπει να γίνει ηλεκτρονική επεξεργασία σε ειδικό στούντιο	
Υλικός Βίος	Σελίδες Συνολικά 300.000		Δεν υπάρχουν Βάσεις δεδομένων	Αποδελτιωμένο Το 45% με τον παραδοσιακό τρόπο
Σύνολο αποδελτιωμένου υλικού κατά μέσον όρο 15%	1.570.000 σελίδες ποικίλου λαογραφικού υλικού 100.000 δελτία 12.000 δίσκοι (εις διπλούν) 30.000 ώρες μουσικής (1.700 ταινίες, 4.000 κασέτες) 950 αντικείμενα της μουσειακής Συλλογής 30.000 φωτογραφίες 8.500 μέτρα κινηματογραφικής ταινίας των 16 mm			

Συνοψίζοντας:

Όπως γνωρίζετε, το Κέντρο Ερεύνες της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών περιλαμβάνει στο Λαογραφικό Αρχείο του την Εθνική Μουσική Συλλογή-Ηχοθήκη, ανεκτίμητο ηχητικό υλικό με γνωστά και εν πολλοίς άγνωστα και ανέκδοτα τραγούδια παραδοσιακής μουσικής απ' όλη την Ελλάδα, τα οποία έχουν καταγραφεί σε επιτόπιες έρευνες από το 1952 και εξής και εξακολουθεί να εμπλουτίζεται με συνεχιζόμενες κάθε χρόνο αποστολές των ερευνητών του. Περιλαμβάνει επίσης την Εθνική Δισκοθήκη, στην οποία κατατίθενται, κατά Νόμον οι δίσκοι (βινυλίου και compact), οι οποίοι παράγονται στην Ελλάδα. Το Κέντρο διαθέτει σήμερα ένα σύγχρονο στούντιο και έχει τη δυνατότητα να αντιγράφει το υλικό του σε ψηφιακό ήχο και βάση δεδομένων για την αξιοποίησή του επιστημονικά. Το Κέντρο επεξεργάζεται επίσης επιμέρους θεματικές εκδόσεις τραγουδιών σε CDs.

Παράλληλα το Κέντρο εξυπηρετεί σε καθημερινή βάση με την οργανωμένη ειδική λαογραφική Βιβλιοθήκη Έλληνες και ξένους ερευνητές, μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψήφιους διδάκτορες στην έρευνά τους, αλλά και φοιτητές και εκπαιδευτικούς στις εργασίες τους.

Το Κέντρο Λαογραφίας στη μακρόχρονη ως τώρα πορεία του (83 χρόνια) έχει διασώσει τον εθνικό θησαυρό, που αφορά στο σύνολο των θεμάτων του λαϊκού μας πολιτισμού, προσπαθεί να τον εμπλουτίσει και να τον αξιοποιήσει. Με τα πενιχρά οικονομικά μέσα από τον κρατικό προϋπολογισμό που διαθέτει και τα προγράμματα που εξασφαλίζει, αγωνίζεται να πραγματοποιήσει τους μεγάλονους σχεδιασμούς του για την προβολή του λαϊκού μας πολιτισμού στην αυγή της τρίτης χιλιετίας.

Η πρόκληση της τελέσεως των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας και η προηγούμενη τους Πολιτιστική Ολυμπιάδα μας προβληματίζουν σοβαρά για το ρόλο που θα παίξει ο λαϊκός πολιτισμός στο σύνολο των εκδηλώσεων. Έτσι σχεδιάσαμε μια σειρά ενεργειών και δραστηριοτήτων, με στόχο την αναβάθμιση της εικόνας του λαϊκού πολιτισμού, που ως ένα σημείο ταυτίζεται με την ζωή του λαού μας τους δύο τελευταίους τουλάχιστον αιώνες και που έχει ενσωματώσει στοιχεία διαχρονικά από την αρχαιότητα, το βυζάντιο και την τουρκοκρατία. Τον προγραμματισμό μας θα θέλαμε να θέσουμε υπ' όψιν του Υπουργείου Πολιτισμού και να ζητήσουμε την συμπαράστασή του, μέσω της Διευθύνσεώς σας, για την υλοποίησή του.

Οι εξελίξεις στο χώρο της πληροφορικής τα τελευταία χρόνια καθιστούν ολοένα και πιο επιτακτική την ανάγκη συγκρότησης οργανωμένων αρχείων ηλεκτρονικών δεδομένων που διευκολύνουν την άμεση διαχείριση και επεξεργασία τους από το σύνολο των ενδιαφερομένων σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο. Η ψηφιακή επεξεργασία μουσικολογικού υλικού – ηχητικού, βιβλιογραφικού και οπτικού – διευκολύνει τη μεταφορά, διακίνηση και ανταλλαγή των σχετικών δεδομένων άμεσα και ταχύτατα σε παγκόσμιο επίπεδο προωθώντας τον ερευνητικό διάλογο και την ευρύτερη συνεργασία των πολιτισμικών φορέων.

Το Κέντρο Λαογραφίας έχει δημιουργήσει την βασική υποδομή για τη διαχείριση και επεξεργασία του πολύτιμου αρχείου του, με τις βάσεις δεδομένων, τις οποίες πρέπει να εμπλουτίσει με το υλικό του, αλλά και με το υλικό άλλων αρχείων και συλλογών, τα οποία ευρίσκονται σε διάφορα σημεία του ελληνικού χώρου. Έτσι θα μπορεί να συγκροτήσει ένα πλήρες αρχείο σε εθνικό επίπεδο.

Για την πραγματοποίηση αυτού του συντονιστικού έργου είναι απαραίτητη η συνεργασία μας και η οικονομική στήριξη εκ μέρους του Υπουργείου Πολιτισμού, προκειμένου να προκύψει ένα δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων φορέων που διαθέτουν στοιχεία για τον λαϊκό μας πολιτισμό.

Η ιδέα να δημιουργηθεί ένα on-line **Αρχείο του Λαϊκού Πολιτισμού** σε όλες του τις κατηγορίες (Δημοτικών Τραγουδιών και Μουσικής, Παραδόσεων, Παραμυθιών, Εθίμων κλπ.) το οποίο, χωρίς να μετακινήσει από το φορέα και το χώρο

του το υλικό, θα παρέχει στοιχεία για το περιεχόμενό του, με λεπτομερείς καταλόγους και σύνδεση μέσω ηλεκτρονικού δικτύου. Την κεντρική εποπτεία και το συντονισμό θα διατηρήσει για λόγους στρατηγικής το Κέντρο Λαογραφίας, ως ο κύριος ερευνητικός κρατικός φορέας.

Το Κέντρο μπορεί να αναλάβει την εκπόνηση ειδικού Προγράμματος δικτύωσης των επιμέρους αρχείων δημοτικής μουσικής, με βασική αρχή τη διατήρηση της αυτοτέλειας του καθενός από αυτά, τη συνεργασία και τον συντονισμό κοινών δραστηριοτήτων.

Η εισαγωγή των πληροφοριών θα γίνει σε συνεργασία με τους επιμέρους φορείς και οι κατάλογοι περιεχομένων θα είναι στη διάθεση όλων των συνεργαζομένων φορέων και μετά από κοινή συννενοήση στο διαδίκτυο. Η διάθεση των καταλόγων περιεχομένων κάθε αρχείου δε στερεί στους φορείς τα δικαιώματα διαχείρισης του ίδιου του υλικού, το οποίο θα εξακολουθεί να ανήκει στο φορέα του, συνεπώς, και τα πνευματικά δικαιώματα της ιδιοκτησίας του.

Τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από το Πρόγραμμα on-line σύνδεσης των επιμέρους φορέων του λαϊκού πολιτισμού θα είναι θετικά τόσο για την επιστήμη της Λαογραφίας, η οποία θα έχει στη διάθεσή της όλο τον πλούτο του υλικού, αλλά και για το Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο θα είναι σε θέση να γνωρίζει πώς πρέπει να διαχειρισθεί τα κονδύλια για το λαϊκό πολιτισμό ενισχύοντας φορείς με σημαντικό έργο και προοπτικές.

Επιπλέον, από την δικτυακή αυτή συνεργασία μπορεί να προκύψουν κοινές εκδηλώσεις (συναυλίες, διαλέξεις, σεμινάρια και συνέδρια σε σχετικά θέματα καθώς και κοινές εκδόσεις).

Η οργάνωση του αρχειακού υλικού με ηλεκτρονικά μέσα συμβάλλει προς την κατεύθυνση της επικοινωνιακής πολιτικής των συνεργαζομένων φορέων τόσο προς την επιστημονική και καλλιτεχνική κοινότητα όσο και προς το ευρύτερο κοινό και ιδιαιτέρως προς τον εκπαιδευτικό κόσμο (Πανεπιστήμια, στοιχειώδης και μέση εκπαίδευση) και τα ΜΜΕ.

Τέλος, με την πραγματοποίηση των παραπάνω εφαρμογών δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, καθώς θα απαιτηθεί κατάλληλο ερευνητικό και τεχνικό ανθρώπινο δυναμικό (προγραμματιστές Η/Υ, εθνομουσικολόγοι, ανθρωπολόγοι, βιβλιοθηκονόμοι, γραφίστες κ.ά.).

